

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 420/2022-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, konajúcou prostredníctvom konateľ a advokáta JUDr. Ondreja Urbana, MBA, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 3 CbZm 57/2017 v období po právoplatnosti nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 305/2020-46 z 5. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 3 CbZm 57/2017 v období po právoplatnosti nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 305/2020-46 z 5. novembra 2020 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Bratislava V **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nález.
3. Okresný súd Bratislava V **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **675,43 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nález.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 22. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 CbZm 57/2017 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 Zm 1023/2013) v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. II. ÚS 305/2020-46 z 5. novembra 2020 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ žiada priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 2 220 eur.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 420/2022-20 z 20. septembra 2022 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti, zo súdneho spisu a z priložených príloh vyplynul nasledujúci stav veci: Sťažovateľ vystupuje v napadnutom konaní v právnej pozícii žalovaného vo 4. rade. Okresný súd na návrh žalobcu vydal 6. decembra 2013 zmenkový platobný rozkaz, ktorý sťažovateľ napadol námietkami podanými 8. januára 2014. Primeranosť dĺžky napadnutého konania bola posudzovaná ústavným súdom v náleze č. k. II. ÚS 305/2020-46 z 5. novembra 2020 (ďalej len „prvý nález“), ktorým bolo konštatované porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote, ústavný súd vyslovil príkaz konať a sťažovateľovi priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 500 eur.

4. Po prijatí prvého nálezú sa 23. februára 2021 vo veci konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito, okresný súd 4. mája 2021 nariadil vykonať znalecké dokazovanie na účely zistenia pravosti podpisu sťažovateľa, znalecký posudok bol predložený 2. augusta 2021, ďalšie pojednávanie nariadené na 7. december 2021 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne, 7. februára 2022 bola vec pridelená novému zákonnému sudcovi. Uznesením okresného súdu z 13. mája 2022 bola znalkyni uložená povinnosť doplniť predložený znalecký posudok, znalkyňa zaslala doplnenie okresnému súdu 26. mája 2022, ďalšie pojednávanie je nariadené na 15. december 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti argumentuje:

a) Okresný súd nerešpektuje ústavným súdom vyslovený príkaz konať a vo veci meritórne nerozhodol, pričom v tomto prípade ide už o opakované prietahy v napadnutom konaní. Sťažovateľ poukazuje aj na celkovú dĺžku konania, ktorá už presiahla obdobie 8 rokov na jednom inštančnom stupni. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci sťažovateľ uvádza, že ide o štandardnú súčasť rozhodovacej praxe okresného súdu, ktorý je vecne príslušný na konanie v sporoch týkajúcich sa zmienek, šekov alebo iných cenných papierov vrátane sporov týkajúcich sa zmenkových protestov pre obvod Krajského súdu v Bratislave. Samotný sťažovateľ svojím správaním podľa svojej mienky

neprisiel k vzniku zbytočných prietáhov v konaní, ale je toho názoru, že okresný súd vo veci postupuje neefektívne. Výšku primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ vyčíslil na sumu 2 220 eur s poukazom na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Apicella proti Taliansku, stanovisko občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. Cpjn 206/2010 z 13. apríla 2011, zohľadňujúc už priznané primerané finančné zadosťučinenie, ako aj mieru inflácie.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd poukázal na priebeh napadnutého konania. Podľa jeho názoru po prijatí prvého nálezu vo veci konal priebežne a efektívne. Dlhšie časové obdobia nečinnosti boli spôsobené práceneschopnosťou zákonnej sudkyne, vyťaženosťou konajúcich sudcov a obsadenosťou kalendára ich pojednávaní.

III.2. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ zotrval na dôvodoch podanej ústavnej sťažnosti, zároveň upozornil, že v zmysle judikatúry ESLP nadmerná zaťaženosť sudcov a zmeny v osobe zákonného sudcu majú byť pričítané na ťarchu súdu (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, rozhodnutie Probstmeier proti Nemecku, sťažnosť č. 20950/92 z 1. 7. 1997). Sťažovateľ poukázal na celkovú dĺžku konania presahujúcu už 8 rokov a 10 mesiacov bez meritórneho rozhodnutia o veci, čo svedčí o opodstatnenosti podanej ústavnej sťažnosti.

8. Sťažovateľ vo svojej replike žiada vysloviť porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, zároveň žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 eur.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

10. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení o nekonaní, resp. o neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní bez relevantného dôvodu ospravedlňujúceho jeho nečinnosť.

11. K rozšíreniu petitu v rámci repliky sťažovateľa ústavný súd uvádza, že vzhľadom na to, že v podanej ústavnej sťažnosti sa pôvodne navrhovalo vyslovenie porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy

a čl. 6 ods. 1 dohovoru a v uvedenom rozsahu bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie, ústavný súd sa už nezaoberal vyslovením porušenia aj čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, ktoré nebolo ani žiadnym spôsobom zdôvodnené. Rovnako ani zvýšenie navrhovaného priznania primeraného finančného zadosťučinenia nebolo zo strany sťažovateľa zvlášť odôvodnené.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

14. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd v prvom rade odkazuje na záver konštatovaný v prvom náleze, kde bolo napadnuté konanie posúdené ako právne aj fakticky zložitejšie. O faktickej zložitosti svedčí aj nariadenie znaleckého dokazovania, ktoré ale bolo nariadené so značným časovým odstupom od začatia konania, teda postup okresného súdu sa tu nejaví ako efektívny. Samotné vykonanie znaleckého dokazovania ale prebehlo v relatívne krátkom čase, znalkyňa bola súčinná a znalecký posudok podala v lehote určenej súdom, rovnako znalkyňa reagovala včas aj na výzvu súdu na doplnenie znaleckého posudku.

15. Povaha veci z hľadiska jej významu pre sťažovateľa rovnako nie je takou závažnou, aby si vyžadovala osobitný, resp. výnimočný prístup súdu z hľadiska rýchlosti jeho rozhodovania. Sťažovateľ sa v napadnutom konaní bráni proti zaplateniu peňažnej sumy 15 351,48 eur z titulu zmenky.

16. K správaniu sťažovateľa ústavný súd uvádza, že v jeho správaní nebadá žiadne obštrukčné konanie.

17. Činnosť súdu po prvom náleze ústavného súdu ale nemožno hodnotiť ako rešpektujúcu už vyslovený príkaz konať. V postupe okresného súdu sa vyskytli obdobia nečinnosti, za dva roky sa pojednávanie uskutočnilo iba raz, okresný súd síce nariadil znalecké dokazovanie, ktoré sa aj vykonalo, avšak ani po 2 rokoch od nálezu ústavného súdu nebolo o veci aspoň neprávoplatne rozhodnuté. Nečinnosť okresného súdu možno badať v období po podaní znaleckého posudku (2. augusta 2021) až do zmeny zákonného sudcu (február 2022), čo bolo spôsobené práceneschopnosťou pôvodného zákonného sudcu, nový zákonný sudca žiadal o doplnenie znaleckého posudku, k čomu došlo už v priebehu mesiaca máj 2022, ďalšie pojednávanie je nariadené až na december 2022. Možno preto konštatovať, že okresný súd o veci vôbec nekonal po dobu viac ako 1 roka, a to bez ospravedlniteľného dôvodu. Uvedené je ešte zvýraznené aj príkazom konať, ktorý vyslovil ústavný súd vo svojom ostatnom náleze.

18. Ani práceneschopnosť sudcu, resp. neprimerane vysoký nápad vecí nezjavuje Slovenskú republiku záväzku zabezpečiť plynulý výkon justície (II. ÚS 40/97, III. ÚS 17/02, III. ÚS 69/2011),

rovnaký záver vyplýva aj z judikatúry ESĽP, v zmysle ktorej je na členských štátoch, aby organizovali svoje právne systémy takým spôsobom, aby zaručili rozhodnutie o veci v primeranej lehote, preto nadmerné pracovné zaťaženie nemožno vziať do úvahy (porov. Vocaturo proti Taliansku, rozhodnutie z 24. 5. 1991, séria A č. 206-C, § 17; Cappello proti Taliansku, rozhodnutie z 27. 2. 1992, séria A č. 230-F, § 17; sťažnosť vo veci Bieliński proti Poľsku, č. 48762/19, rozhodnutie z 21. 7. 2022, § 46).

19. Na základe uvedeného sa ústavný súd priklonil k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

20. Vzhľadom na to, že ústavný súd už v prvom náleze prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, nie je potrebné, aby tento príkaz opakoval, preto v tejto časti nevyhovел návrhu sťažovateľa (výrok 4).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

21. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

22. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd prihliadol na to, že napadnuté konanie pred okresným súdom trvá viac ako 8 rokov a 10 mesiacov na jednom inštančnom stupni, sťažovateľovi už bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 500 eur, a tak primeraným je v okolnostiach prejednávanej veci priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 1 000 eur, ktoré bude povinný uhradiť okresný súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 2). V prevyšujúcej časti návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovел (výrok 4).

VI.

Trovy konania

23. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 675,43 eur. Pri výpočte nároku na náhradu trov konania bol ústavný súd viazaný návrhom sťažovateľa, ktorý si výšku náhrady trov konania uplatnil za tri úkony právnej služby v uvedenej výške.

24. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd, ako aj sťažovateľ vychádzali z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je vo výške 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 10,87 eur, za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je vo výške 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 11,63 eur.

Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby, dva úkony uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) a jeden úkon uskutočnený v roku 2022 (písomná replika), čo spolu činí sumu 707,45 eur vrátane príslušnej sadzby dane z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca je subjektom registrovaným pre daň z pridanej hodnoty ako jej platiteľ. Vzhľadom na viazanosť ústavného súdu návrhom sťažovateľa výška priznanej náhrady trov konania činí sumu 675,43 eur.

25. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu